מחוון למורה

מחוון: יעקב לקראת עשו: "קטנתי מכל החסדים" והמאבק ביבוק

1. דורון: "וַיִּקַּח מִן־הַבָּא בְיָדוֹ, מִנְחָה – לְעֵשָׂו אָחִיו". תפילה: "הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי, מִיַּד עֵשָׂו". מלחמה: "וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר, לִפְלֵיטָה".
2. רש"י: "וַיִּירָא שֶׁמָּא יֵהָרֵג, וַיֵּצֶר לוֹ אִם יַהֲרֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים". הפחד הוא לחייו; הצער הוא על האפשרות שייאלץ להרוג. יעקב חושש גם מלפגוע.
3. פנייה: "אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם, וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק". הודיה: "קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים, וּמִכָּל־הָאֱמֶת". בקשה: "הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי". הבטחה: "וְאַתָּה אָמַרְתָּ, הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ".
4. "אֲכַפְּרָה פָנָיו", "אֶרְאֶה פָנָיו", "יִשָּׂא פָנָי", "עַל־פָּנָיו", "פָּנִים אֶל־פָּנִים". יעקב פחד לראות את פני עשו, ובלילה ראה "פנים אל פנים" ונשאר בחיים; כך הוא מוכן לפגישה.
5. רש"י מביא את חז"ל: "שֶׁהוּא שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו", כלומר המאבק הוא תמונה של המאבק בעשו. רשב"ם: מלאך עיכב את יעקב שרצה לברוח, כדי שיראה שה' מקיים את הבטחתו.
6. "כִּי־שָׂרִיתָ עִם־אֱלֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים, וַתּוּכָל": מאבק גלוי וניצחון. "יעקב" נקשר לעקבה ולמרמה ("וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם"); השם החדש מבטא התמודדות פנים אל פנים.
7. א. פגוע: "וַתֵּקַע כַּף־יֶרֶךְ יַעֲקֹב", "וְהוּא צֹלֵעַ, עַל־יְרֵכוֹ". מבורך: "וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ, שָׁם" ושינוי השם (כט). ב. תשובה טובה: אחרי שנאבק ולא ברח, יעקב פוגש את עשו בגלוי; לפי רש"י הוא כבר ניצח את "שרו של עשו", ולפי רשב"ם ראה שה' מקיים את הבטחתו. המילה "פנים" מקשרת: "ראיתי אלהים פנים אל פנים" ובפרק לג "ראיתי פניך כראת פני אלהים". ניקוד מוצע: א 8 (4+4); ב 12 (פירוש 4, מילת "פנים" 4, הסבר הקשר 4).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ורשב"ם מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: סיפורי האבות בבראשית נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.